

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Філологічний факультет
Кафедра міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури
Департамент освіти і науки
Рівненської обласної державної адміністрації
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Кафедра англійської мови та методики її навчання
Головинський ліцей Рівненського району Рівненської області
Рівненський ліцей №15 Рівненської міської ради
Навчально-наукова лабораторія
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього вчителя
іноземної мови та зарубіжної літератури»

МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога XXI століття»
12 травня 2023 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
ПРОТОКОЛ № 6 ВІД 25 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
**«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ»**

М 58 МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ: матеріали першої І Всеукраїнської науково-практичної конференції (12 травня 2023 року): збірник тез. – Рівне : РДГУ, 2023. – 99 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню кола актуальних проблем, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього педагога ХХІ століття», зокрема інноваційні технології викладання іноземної мови та зарубіжної літератури, соціокультурна та психолого-педагогічна парадигми міжкультурного спілкування, полікультурне бачення світу в умовах міжкультурної комунікації: перспективи та проблеми, генерика та генологія художньої літератури, зарубіжна література в контексті міжкультурної комунікації: історичний та методичні аспекти.

Видання призначене для науково-педагогічних, наукових працівників у галузі освіти, аспірантів, викладачів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі ініомовної освіти.

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога XXI століття»

Безкоровайна Ольга Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

Дейнега Олександр Вікторович, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Петрівський Ярослав Борисович, доктор технічних наук, професор, з навчально-виховної роботи Рівненського державного гуманітарного університету

Ніколайчук Галина Іванівна, кандидат педагогічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан філологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету

Яловенко Ольга Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини

Андрєєва Майя Миколаївна, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Департаменту освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації

Істоміна Світлана Ярославівна, директор Рівненського міського ліцею № 15 Рівненської міської ради

Буржинська Тетяна Василівна, директор Головинського ліцею Головинської сільської ради Рівненського району Рівненської області

Нестерук Сніжана Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Самборська Ірина Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Вовчук Наталія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Оздемір Оксана Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Шульжук Наталія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

Синевич Братислава Миколаївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

Залевська Оксана Анатоліївна, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

ЗМІСТ

<i>Безкоровайна О. В.</i> Концептуальні засади до формування полікультурної освіти майбутніх педагогів: теорія і практика	6
<i>Бокшан В. Р., Безкоровайна О. В.</i> Різноманітність вправ для заохочення навчання іноземної мови учнів початкової школи	9
<i>Братко Б. І., Процько Є. С.</i> Особливості розвитку навичок слухання для вдосконалення мовлення та розуміння англійської мови у закладах базової середньої освіти	10
<i>Вовчук Н. І.</i> Звертання як вербальне вираження національних особливостей. Мовленнєвий етикет	12
<i>Ганжа Г. Г., Левчук О. А.</i> Особливості методики використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови	14
<i>Глуценко О. Ю.</i> Комбінований курс викладання іноземної мови курсантам в умовах воєнного стану для оптимізації навчального процесу	15
<i>Гудкова М. М., Безкоровайна О. В.</i> Мовна особистість в умовах сучасної української школи	17
<i>Гурінчук С. С., Вовчук Н. І.</i> Національні стереотипи та основні цінності національного німецького характеру	20
<i>Джулай А. О., Капелюшина Т. В.</i> Скрайбінг як сучасний прийом візуалізації навчального матеріалу з англійської мови	22
<i>Закабула А. В., Процько Є. С.</i> Роль міжкультурної комунікації в процесі вивчення англійської мови школярами	23
<i>Златів Л. М.</i> Оптимізація самостійної роботи студентів-філологів із дисциплін лінгвометодичного спрямування в умовах дистанційного навчання	25
<i>Калініченко М. М.</i> Роль філології та експертизи авторського права у захисті об'єктів інтелектуальної власності	27
<i>Кирильчук Н. М., Петько Л. В.</i> Дослідження біорізноманіття садів замку Хівер (Англія)	28
<i>Кичій Г. М., Гембарук А. С.</i> Психологічні проблеми в умовах дистанційного навчання	32
<i>Коновець С. В.</i> Системність професійно-педагогічної діяльності вчителя як творчого процесу	34
<i>Кравець В. О., Левчук О. А.</i> Особливості використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови	37
<i>Кравець Я. Ю., Комар О. С.</i> Особливості комунікативного підходу до навчання англійської мови у закладах базової середньої освіти	38
<i>Кравченко Т. В.</i> Міждисциплінарне інтегрування англійської мови як державної у формуванні громадянської ідентичності британської студентської молоді	39
<i>Крупка М. А.</i> Романс як формульна література (на прикладі роману Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону»)	42
<i>Луговець О. О., Петько Л. В.</i> Гамбургер та історія його походження	44
<i>Людвік В. А.</i> Фільми як компонент вивчення іноземної мови: особливості та ефективність	47
<i>Мельник В. І., Нестерук С. М.</i> Романістика Гізер Морріс крізь призму наративу пам'яті	50
<i>Мозгальова Н. Г., Новосадов Я. Г., Новосадова А. А.</i> Міжкультурний простір музичного мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століть	52
<i>Мушировська Н. В.</i> Лінгвокультурний аспект перекладу фразеологізмів (на базі польської та української мов)	53
<i>Неродик А. С., Самборська І. М.</i> Національні особливості вербального та невербального спілкування англійців	56
<i>Няньчук Р. М., Діхтяренко С. Ю.</i> Профілактика професійного вигорання працівників	58
<i>Павелків К. М.</i> Концепт іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності у сучасному науково-педагогічному дискурсі	60

Павлюк Г. С. Мовно-комунікативна діяльність вчителя початкових класів в умовах НУШ	62
Пасічник Я. Є., Левчук О. А. Мовні та позамовні чинники функціонування фразеологізмів із етнокультурним компонентом	64
Поважна М. С., Петько Л. В. Онлайн-ресурси як засіб організації самостійної роботи студентів-філологів молодших курсів з іншомовною лексикою	65
Полив'яна К. Ю., Загребнюк Ю. В. Features of non-standard English lessons for students of basic secondary education	67
Постоленко І. С. Формування мотивації вивчення англійської мови у здобувачів вищої освіти	68
Прокопчук Ю. В., Безкоровайна О. В. Використання інноваційних технологій у викладанні іноземної мови та зарубіжної літератури як засобу формування мовленнєвої активності учнів на заняттях з іноземної мови	71
Пучков А. С., Крижановська Т. І. Співацький розвиток особистості: структурний аналіз	72
Рагозіна В. В. До проблеми військово-патріотичного виховання учнівської молоді засобами мистецтва	74
Радченя Т. Ф., Безкоровайна О. В. Класифікація методів інтерактивного навчання на уроках англійської мови в НУШ	76
Сітайло К. Ю., Безлюдний О. І. Ways of improving secondary school students' phonetic skills	78
Смольнікова О. Г. Мовне портфоліо як ефективний засіб розвитку автономних якостей студента	80
Сьомак Я. В., Тхорук Р. Л. Роман Валерія Шевчука «На полі смиренному» як альтернативна історія	82
Терещенко Т. В. Врахування когнітивних процесів пам'яті студентів та складових компонентів мотивації при застосуванні цифрових навчальних медіа	84
Ткачук А. І., Безкоровайна О. В. Роль інтеркультурного діалогу у підвищенні ефективності міжкультурної комунікації	85
Топал О. В., Комар О. С. Особливості інтеграції лінгвокраїнознавчого аспекту до змісту предмета «англійська мова» в профільній середній школі	87
Fedorenko S. V. Multimodal resources for listening comprehension in English for specific purposes	89
Федорук А. О., Вовчук Н. І. Концептуальні відмінності у сприйнятті та ставленні до часу представників різних культур	90
Фурманець К. П., Крусь О. П. Сучасний досвід розвитку патріотичних почуттів підлітків на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО	92
Шульжук Н. В. Лінгвокультурологічний підхід до формування дискурсної компетенції студента-філолога	95
Яницька О. М. Багатомовність та міжкультурна освіта в університеті: місце для навчання та взаємодії	97

Рік поділяється на чотири пори. У тропічних країнах замість зими цей період називають сезоном дощів. Для англійців, наприклад, літо починається у травні і закінчується в серпні. Осінь у них триває всього два місяці – вересень і жовтень, так само і весна – тільки березень і квітень. На зиму і літо припадає по чотири місяці. У США, Голландії та деяких інших країнах пори року чітко пов'язані з астрономічними циклами рівнодення. Там літо починається 22 червня, осінь – 24 вересня, зима – 22 грудня, а весна – 21 березня.

У різних народів не збігаються уявлення навіть про вікові періоди життя людини. В українській культурі *підліток* — це, зазвичай, особа віком від 12 до 16 років; *англ. teenager*, позначає вік від 13 до 19 років; *американське повноліття* – 21 рік; *франц. adolescent*, мотивоване словом дорослий, – позначення віку в середньому від 14 до 22 років [1]. Наприклад, якщо американець у віці 18 років приїжджає до України і називає себе підлітком, то це можуть сприйняти як незрілість або неповагу до себе.

Психологи з'ясували, що навіть одна й та сама людина в різні періоди життя, пори року і дня сприймає час неоднаково. Жителі Заходу і Сходу, за результатами досліджень, сприймають час відповідно в горизонтальній і вертикальній площинах. Більшість західних народів уявляють час лінійно: як дорогу, життєвий шлях. Західна модель сприймає час поза межами людини.

Різне ставлення до часу є також наслідком географічних, кліматичних, а також культурно-філософських розбіжностей народів. Існують культури, орієнтовані на минуле, які цінують старовину, традиції і консерватизм у певних поглядах на життя (Англія, Японія), і культури, орієнтовані на майбутнє, народи яких живуть вірою у світле майбутнє (наприклад, США) [3].

В англійській мові багато слів, створених за допомогою приєднання *fast*: *fastfood*, *fastdrive*, *fast-track*, *fast-paced*. Мається на увазі, що людина, яка весь час перебуває в русі, може із досить незначними втратами у часі здійснити всі необхідні речі, як, наприклад, поїсти, щось купити [2].

Американці та європейці дуже цінують час, тому часто використовують фразеологізми та приказки, які виражають важливість його ефективного використання. Наприклад, «*time is money*», «*time is of the essence*», «*don't waste my time*», «*time flies*», «*every minute counts*».

Е. Холл відповідно до способів використання часу розрізняв такі культурно зумовлені концепції сприйняття часу: *монохронне сприйняття*, для якого час – прямолінійний рух із минулого в майбутнє, *поліхронне сприйняття*, в якому все відбувається одночасно.

Отже, уявлення про розбіжності в розподілі та ставленні до часу є важливою умовою долання міжкультурних бар'єрів і гармонійної комунікативної адаптації в чужоземному середовищі. Розуміння того, як різні культури сприймають та організують час, може допомогти уникнути непорозумінь та конфліктів, які виникають між представниками різних народів. Врахування культурних відмінностей у сприйнятті часу може забезпечити ефективну взаємодію між комунікантами різних культур. Дослідження даної теми допомагає краще дізнатися про особливості концептуальних відмінностей у сприйнятті та ставленні до часу. На нашу думку, розгляд міжмовних омонімів, аналіз слів та висловів для позначення часових денотативних і конотативних смислів також викликає інтерес у подальшому розкритті теми розвідки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навчальний посібник для університетів. Київ : Академія, Серія «Альма-матер». 2012. 285 с.
2. Войцицька М. О. Особливості сприйняття часу в культур і повсякденності кінця ХХ ст. : Наук. конф. 2002.
3. Triandis H. C., The self and social behavior in differing cultural contexts. Psychological review, 1989.

СУЧАСНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗЗСО

Фурманець К. П.,

здобувач ступеня в/о «Магістр» І курсу

Крусь О. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання

Рівненського державного гуманітарного університету.

(м. Рівне, Україна)

Формування у молодого покоління почуття патріотизму, відданості Батьківщині та справі зміцнення української державності, активної громадянської позиції сьогодні визнані проблемами загальнодержавного масштабу. Головною метою патріотичного виховання є становлення громадянина-патріота України, готового самовіддано розбудувати її як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу і забезпечувати її національну безпеку, знати свої права і обов'язки, цивілізовано відстоювати їх, сприяти єднанню українського народу, громадянському миру і злагоді в суспільстві, готовності захищати її [1, с. 40].

Тому на сьогодні важливо дослідити розвиток патріотичних почуттів підлітків на уроках музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.

Виховати свідомого громадянина і патріота, на думку Гарнійчука В. М., означає сформувати в старшого підлітка комплекс особистісних якостей, що є основою специфічного способу мислення та спонукальною силою повсякденних дій, вчинків, поведінки, а саме: любов до Батьківщини, свого народу; інтерес до минулого, нинішнього і майбутнього України; висока правосвідомість, повага до Конституції, знання законів Української держави, прийнятих у ній правових норм, потреба в їх дотриманні; громадянська відповідальність і мужність, суспільна ініціативність й активність; готовність захищати Батьківщину, підносити її міжнародний авторитет; досконале знання державної мови, постійна турбота про піднесення її престижу й функціонування в усіх сферах суспільного життя й побуту; повага традицій та звичаїв рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього, як його представника, спадкоємця й наступника; дисциплінованість, працьовитість, творчість, почуття дбайливого господаря своєї землі, піклування про її природу, екологію, матеріальні і духовні цінності народу; гуманістична моральність, яка включає доброту, чесність, совісність, відповідальність, самоповагу; шанобливе ставлення до культури, традицій, звичаїв інших народностей, що населяють Україну, висока культура міжетнічного спілкування; нетерпиме ставлення до порушників законів України, до аморальних вчинків, вандалізму, расизму, шовінізму; інтерес до діяльності підліткових і юнацьких патріотичних об'єднань; прагнення до самовдосконалення своїх патріотичних рис [2, с. 299–300].

Суть патріотичного виховання полягає в тому, щоб посіяти і зростити в дитячій душі насіння любові до рідної природи, до рідного дому і сім'ї, до історії і культури країни, створеної працями рідних і близьких людей, тих, кого звать співвітчизниками [3, с. 302].

Основними напрямками патріотичного виховання сьогодні Чорна К. І. визначає:

- ставлення до держави (державно-патріотичне виховання, орієнтоване на національні інтереси, – патріотизм, почуття відданості);
- ставлення до суспільства (громадське виховання, орієнтоване на виховання соціальних якостей особистості – громадянськості, поваги до закону, соціальної активності й відповідальності);
- ставлення до культури (повага до культурних цінностей і досягнень, виховання духовності, національної самобутності);
- ставлення до професії (розуміння суспільної значущості своєї професії, відповідальність за якість своєї праці);
- ставлення до своєї власної особистості як унікальної цінності [4, с. 28].

Виховання патріотичних почуттів учнів засобами музики, на думку Вишневецького О. І., – основа музичної культури народу, і це неминуче впливає на важливі аспекти музичної культури в цілому. Свята пісні, огляди, хорові олімпіади, які проводяться, – чудовий почин, що має на меті стимулювати патріотичне і соціальне виховання. Засобом відображення оточуючого світу в музиці, як і інших творах мистецтва, є художній образ. Це специфічна форма втілення роздумів і переживань про світ у результатах художнього образу. Відповідно до свого світогляду та світорозуміння автор конструє матеріал пізнання та втілює його у форму твору [5, с. 528].

Ефективність патріотичного виховання залежить від спрямованості виховного процесу, форм і методів його організації. Падалка Г. М. зауважує, що застосування форм і методів патріотичного виховання покликане формувати в особистості когнітивні (лат. *cognitio* – знання, пізнання), нормативні та поведінкові норми, вміння міркувати, аналізувати, ставити питання, шукати власні відповіді, аналізувати проблеми, робити власні висновки, брати участь у патріотичному житті, набувати вмінь та навичок адаптації, захищати свої інтереси, поважати інтереси і права інших, самореалізовуватися тощо [6, с. 144].

Особливу роль у патріотичному вихованні учнів відіграє музичне мистецтво. За словами Аристової Л. науковці відмічають, що вивчення українських музичних творів розвиває у школярів особливу естетичну сприйнятливість, а активна взаємодія з музичними образами формує ціннісне

ставлення до мистецтва, розвиває моральні почуття через емоційний відклик до образів мистецтва. Музичне виховання вирішує проблему відродження духовності українського суспільства [7, с. 175].

Національно-культурне виховання молодших школярів за новим Державним стандартом відбувається через ознайомлення з фольклором і професійною музикою, культурною спадщиною та сучасним мистецтвом України, що є провідною лінією сучасної програми та нових підручників з музичного мистецтва [8, с. 326].

У змісті підручників для учнів початкової школи представлено низку фольклорних творів для слухання та виконання: народних танців (гопак, козачок, метелиця, аркан, коломийка), поспівок і пісень (дитячих, жартівливих, побутових, дум, колядок, щедрівок, веснянок тощо). Під час ознайомлення з цими творами відбувається не лише поступове опанування школярами знань про види та жанри вітчизняного фольклору, а й формуються почуття любові до національної культури та поваги до народу, що зміг створити і зберегти скарбницю таких непересічних цінностей [8, с. 326–327].

Лобова О. В. підкреслює, що суттєвого виховного значення в змісті музичної освіти школярів набуває ознайомлення з кобзарським мистецтвом – його історією, жанровими особливостями, зразками творів, постатями видатних кобзарів [9, с. 327].

Згідно з сучасними підходами, саме кобзарська творчість, що споконвічно розкриває основні складові українського світогляду – любов до України, поклоніння матері, повагу до людей, культ рідної землі – надає чудові приклади для формування світоглядно-ціннісних орієнтацій особистості й постає «впливовим чинником національного відтворення, передачі національного менталітету наступним поколінням, збереження національної ідентичності» [10, с. 2].

Паралельно з фольклорним аспектом, протягом усього терміну навчання в початкових класах, відбувається послідовне ознайомлення з професійною музикою України: відомостями про життя і творчість провідних представників національного музичного мистецтва (М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, Л. Ревуцького, В. Косенка та ін.), вокальними й інструментальними творами сучасних українських композиторів [8, с. 280].

Патріотично-виховна сила музики як мистецтва полягає великою мірою в тому, що вона здатна викликати у дитини непереборне бажання наслідувати улюблених героїв, адже в цьому полягає сила гарної музики. Значення музики зовсім не вичерпується лише тим, що вона збагачує естетичний світ людини, прикрашає її життя. Мистецтво збагачує увесь духовний світ людини, воно – великий помічник у всіх справах, натхненник у праці. Саме тому мистецтву, а зокрема музиці, було надано такого великого значення у всій системі соціального виховання [11].

ЗЗСО формують патріотичний виховний процес за допомогою різноманітних форм і методів на уроках музичного мистецтва, а саме: слухання та виконання українських пісень; знайомство з особливостями народної пісні; знайомство з культурними діячами України; проведення свят та заходів з використанням національної символіки держави; відвідування культурних закладів.

Розвиток патріотичних почуттів підлітків є важливим етапом становлення свідомого громадянина України. Через уроки музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти як чинника виховного процесу формується світогляд дитини, розвивається естетична сприйнятливність, збагачується духовний світ. Оптимізація і функціонування системи громадянської діяльності підлітків в музичній сфері допоможе сформувати громадянську позицію з високим рівнем національно-патріотичних, політико-правових, моральних, економічних якостей та соціальної активності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д., Чорна К. І. Програма патріотичного виховання дітей та учнівської молоді. Київ, 2016. 40 с.
2. Гарнійчук В. М. Виховання патріотизму у старших підлітків загальноосвітньої школи на етапі становлення правової держави. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2008. № 1 (12). С. 296–302.
3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії: навч. посібник / АПН України, Ін-т педагогіки і психології професійної освіти. К., 1997. 302 с.
4. Чорна К. І. Основні проблеми та напрями виховання молодого громадянина незалежної України. *Нові технології виховання*. 2018. С. 28–32.
5. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич, Коло. 2017. С. 528.
6. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти. Муз. Україна. 2000. 144 с.

7. Аристова Л. Методичні засади підготовки майбутніх учителів до патріотичного виховання учнів 5-х класів на уроках музичного мистецтва. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2017. № 1. С. 174–179.
8. Лобова О. В. Національне виховання молодших школярів на уроках музичного мистецтва. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 3 (29). С. 326–328.
9. Гданська О. П. Формування гуманістичних ціннісних орієнтацій у студентів вузів культури (на матеріалі кобзарського мистецтва) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка». К., 1998. 24 с.
10. Шипота Г. Виховний потенціал кобзарського мистецтва. *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки : Мистецькі обрії*. 2008. Вип. 1. С. 279–282.
11. Роль музики в патріотичному вихованні школярів. URL:<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/4897/1/Rol%60%20muzy%60ky%60%20u%20patrioty%60chnomu%20vy%60xovanni%20shkolyariv.pdf>

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТА-ФІЛОЛОГА

Шульжук Н. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент
кафедри стилістики та культури української мови
Рівненського державного гуманітарного університету.
(м. Рівне, Україна)*

Утвердження у мовознавстві антропоцентризму, який ототожнюють з концептом ЛЮДИНА і який спрямований на визначення специфіки мови «через призму пізнання людиною світу у його багатовимірності та багатокомпонентності» [1, с. 159], призвело до формування багатьох маргінальних наук – когнітивної та комунікативної лінгвістики, етнолінгвістики, психолінгвістики, соціолінгвістики, прагмалінгвістики, лінгвокультурології та ін. Під впливом останньої, зорієнтованої на вивчення взаємозв'язку мови та культури, сформувався лінгвокультурологічний принцип до навчання мови, що у єдності із лінгвістичним та комунікативно-діяльнісним визначає пріоритети сучасної лінгводидактики. Його сутність – вивчення мови в контексті культури її носія.

Наукові розвідки у цій царині орієнтують викладачів ЗВО на використання лінгвокультурологічних вправ і завдань, основою для яких є переважно художні та фольклорні твори, що сприяють формуванню в здобувачів вищої освіти не лише мовної, комунікативної, риторичної компетенції, а й соціокультурної, збагачуючи їх емоційно і духовно [2]. У фокус дослідницької уваги у контексті порушеної проблеми передусім потрапляють мовні одиниці з національно-культурним компонентом семантики, з-поміж яких найвиразніше національно-культурну специфіку мови презентують фразеологізми. Позначені образністю, емоційністю та стилістичною оригінальністю, вони відображають психоемоційні та специфічні культурні реалії носія мови і «чи не в найбільшій кількості містять ментальні й національні вираження емоцій щодо цих реалій» [3, с. 81]. Тому на заняттях з дисциплін лінгвістичного циклу («Фразеологія», «Стилістика», «Лінгвістика тексту», «Лінгвокультурологія», «Лінгвоконцептологія» та ін.) доречними є завдання, зорієнтовані на способи інтерпретації фразеологізмів у процесі перекладу фрагментів художніх текстів. Тим більше, що не викликає сумнівів ідея навчання мови на текстовій основі (Т. Донченко, В. Мельничайко та ін.), адже текст – основний засіб формування та реалізації думки в різних сферах і мовленнєвих ситуаціях.

Водночас останнім часом поняття «текст» пов'язують із поняттям «дискурс» (уже усталілося розуміння дискурсу як тексту в його діяльнісному сенсі на тлі тих подій, що в ньому відображені, або як тексту в сукупності із прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими чинниками), тому слушними видаються ситуативно-творчі завдання, побудовані на дискурсному матеріалі, що уможлиблює навчання мови на комунікативно-прагматичних засадах. Адже вагомим для мовця є не просто оволодіти мовною системою, а й ефективно послуговуватись її одиницями у конкретних актах комунікації. Високий рівень сформованості комунікативно-прагматичних умінь і навичок у студентів Р. Дружененко пов'язує з їх здатністю оцінювати ситуацію спілкування і враховувати особистість адресата, оперуючи комунікативними прагматичними смислами та доречно використовуючи мовленнєві засоби прагматичної діяльності (паузи, тон, темп, тональність та ін.) [4]. Тому завдання, що передбачають моделювання конкретної мовленнєвої ситуації з урахуванням усіх її чинників,

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці
майбутнього педагога ХХІ століття»**

12 травня 2023 р.

Комп'ютерний макет та верстка:
Л. М. Федорук

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Зам. № 258/1. Ум. друк. арк. 9.96. Наклад 100.

*Віддруковано у відділі
інформаційного та технічного забезпечення
Рівненського державного гуманітарного університету
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*